קיט.

כם א מיי פ"ג מהל׳ נחלום הלכה א חמו נחסת הככה מ עשין לו טוש"ע ח"ר רעח סעיף ג:

רבינו נרשום

לעולם בתי אבות קחשיב. ובדין הוא דלא הוה ליה . למיחשב אלא שיתא ואמאי קא חשיב בנות צלפחד משום האי חידוש שנטלו חלק בכורה. אלמא ארץ ישראל מוחזקת היה להם ולא ראויה דאי ראויה הא קי"ל דאין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק: נוסל בואר כבמחזק: למאן דאמר ליוצאי מצרים נתחלקה. נטלו בזכות אביהן: הא דהוו בר עשרים כשבאו לארץ נטלו בשביל עצמן. אבל אי לא הוו עשרים דאכתי טפלים נינהו שהיה מוחזק בידן מטלטלין שהיו רוצין לקבען לארץ מהן נטלו שני חלקים ולא בגופה של קרקע חבלי מנשה עשרה. דמשמע דבארץ גופה נטלו חלק בכורה:

לעולם בתי אבום קא חשיב. ולא טפלים חוץ מבנות ללפחד דקחשיב ובוכות אבי אמותיהן. וכגון שלאבי אמותיהן לא היו בנים כי אם בנות דאם לא כן היו בנים יורשין וא"ת ומי החזיר

להן וי"ל כגון שהיו אחים לאבי אמותיהן שהיו להם בנים והחזירום בנים לאבותיהם וחלקו בשוה: הא דהוו בני עשרים בו'. בבניהם

אי אתה מוצא שלא היו בני עשרים כמו שפירש בקונטרס דבליעת קרח נמי היתה מיד אחר המרגלים א כמו שהביא מסדר עולם דקתני אחר ביאת מרגלים היתה בליעת קרח ואם לא שסמוך היה מאי קא משמע לן וכן משמע נמי מדאמרי הן גוענו (א) כולנו אבדנו (במדבר יו) ומתרגם הא מיננא קטלית חרבא הא מיננא בליעת ארעא הא מיננא מתו במותנא ששלשה מעשים הללו היו רצופין מדמדכרי להו אהדדי וקטלת חרבא היינו מעשה מרגלים כדכתיב (שם יד) ויכום ויכתום וגו' ואין להקשות אמאי הוצרך לומר בזכות אבי אביהן לימא בזכות אביהן ממש דהיינו בני מרגלים ובני המתלוננים עלמן דהאי תנא אתא לאשמועינן דאפילו אותן שלא נטלו מחמת עלמן שלא היו בני כ׳ כשבאו לארץ ולא נטלו נמי בזכות אבותיהן ממש כגון שמתו במדבר ולא נטלו נמי ע"י חזרה שלא נולדו להן שום בן שהיה בן עשרים אפילו הכי נטלו בזכות אבי אביהן אע"פ שבא להן מחמת מרגלים ומתלוננים וא"ת אמאי לא קאמר הא והא ליונאי מנרים והא כשהיו אביהן ממש בני מרגלים ומתלוננים בני עשרים כשינאו ממלרים דהיינו מחמת עלמן שלא בא להן מכח מרגלים ומתלוננים והא דקאמר בזכות אבי אביהן שלא היו אבותיהן בני עשרים ביציאת מצרים ובשלמה אי הוה אמר דבניהו

ממש של מרגלים ושל מתלוננים עלמן מיירי הכא שבאו לארץ הוה אתי שפיר דלא הוה מלי למימר הא והא ליולאי מלרים והא (ב) והא דהוו בני עשרים כשילאו דאם כן איך באו לארן דבני עשרים כולן מתו במדבר ויש לומר דהשתא נמי דאיירי בבני בניהם לא מלי לשנויי הכי דמשמע נמי דבאי הארץ נטלו בזכות עלמן ולא שאבותיהן נחלו והורישו להן: מתיב רבה רבי יהודה אומר בנות צלפחד נמלו ארבעה חלקים שנאמר ויפלו חבלי מנשה עשרה. וקרא ע״כ לא איירי ביתדות ואהלים אלא בחלוקה וליכא למימר דלמא תלתא אחי דאבא הוו להו דאז לא הוו בהו שום חדוש דהא חלק בכורה לא נטלו וא״כ לא הוה ליה לקרא לאחשובינהו אלא דבתי אבות גרידא

כדפריך רב פפא לעיל אי טפלים קא חשיב טובא הוו: ע היה משה שבנות צלפחד יורשות הן. אע״פ שלא נאמרה פרשת נחלה יודע היה משה מטעם דלקמן אם כבן אנו נירש אם כבת תתייבם אמנו: שנאמר מחדדיה מות יומת אבל לא היה יודע באיזו מיתה נהרג. ואם תאמר למה היה מסתפק היה לו לדונו בחנק דכל מיתה האמורה בתורה סתם חנק ויש לומר דמסברא היה נראה לו שנדון בסקילה כעובד ע"ז דבכל דוכתא (חולין ה.) אמר דדומה שבת לע"ז דהיינו מחלל שבת בפרהסיא לעובד ע"ז ולריך לומר דסבר כרבנן ולא כר"י דאי כר' יהודה דאמר באלו הן הנשרפין (סנהדרין דף פ:) עד שיודיעוהו באיזו מיתה הוא נהרג דלדידיה אמר התם דהוראת שעה היתה י (דאם) כן לא ידע משה שדינו במיתה:

שעדיין לא נכנסו בה: הא. דחתני לעולם בתי אבות קא חשיב והא קא משמע לן דבנות צלפחד נטלו חלק בכורה אלמא א"י מוחזקת היא אמר מר והבנים נמלו בזכות אבי אביהם ובזכות אבי אמותיהן והתניא בזכות עצמן לא קשיא הא כמאן דאמר ליוצאי מצרים הא כמאן דאמר לבאי הארץ ואיבעית אימא הא והא לבאי הארץ

ולא קשיא הא דהוה בן עשרים הא דלא הוה בן עשרים: ושהיה בכור נומל שני חלקים: ואמאי ראוי הוא איואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק אמר רב יהודה אמר שמואל ביתדות אהלים מתיב רבה רבי יהודה אומר בנות צלפחד נמלו ד' חלקים שנאמר יויפלו חבלי מנשה עשרה אלא אמר רבה ארץ ישראל מוחזקת היא מיתיבי אמר רבי חידקא שמעון השקמוני היה לי חבר מתלמידי רבי עקיבא וכך היה רבי שמעון השקמוני אומר יודע היה משה רבינו שבנות צלפחד יורשות הן אבל לא היה יודע אם נוטלות חלק בכורה אם לאו יוראויה היתה פרשת נחלות ליכתב על ידי משה אלא שוכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן יויודע היה משה רבינו שהמקושש במיתה שנאמר

יודע אבל אה יומת יומת מחלליה מות יומת יודע

באי זו מיתה הוא ימות יוראויה היתה

פרשת מקושש שתכתב ע"י משה אלא

פו שונ כוקושש שונכוגב ע כושון האת שנתחייב מקושש ונכתבה על ידו ללמדך

שמגלגלים

בזכות אבי אביהן אבל לא בזכות עלמן: כמאן דאמר ליולאי מלרים. נתחלקה הארץ ולא לבאי הארץ: הא. דקתני בזכות עלמן כמ"ד לבאי הארץ וכגון דהוו בני כ' כשנכנסו לארן: הא והא לבאי הארץ. דאע"ג דרישא דההיא ברייתא דלעיל [קיז:] ליכא לאוקומה אלא למאן דאמר ליוצאי מלרים דקתני מרגלים יהושע וכלב נטלו חלקם איכא למימר מסקנא דר׳ שמעון בן אלעזר היא דאית ליה ליולאי מלרים ולבאי הארץ [קיו.]: הא. דקתני בזכות עלמן דהוו בני עשרים כשבאו לארץ: הא. דקתני בזכות אבי אביהן: דלא הוו בני עשרים. כשבאו לארץ. ובבני בני המתלוננים המיירי שמתו להן אביהן שהיו בני המתלוננים ממש במדבר והם נשארו טפלים ולא יטלו לעלמן שעדיין לא הגיעו לכ׳ ובזכות אביהן ממש בני המתלוננים אין להם ליטול שהן ממלרים לא יצאו ולארך לא באו אלא בוכות אבי אבי אביהן דהיינו אבות המרגלים שילאו ממלרים וכיון דהך ברייתא כרבי שמעון בן אלעזר מוקמינא לה דאית ליה תרתי נמלאו אלו בני בניהן יורשין אותן כבנות ללפחד שירשו בנכסי חפר זקנס ואע"ג דחשיבי כטפלים דעלמה דלענין ירושת אביהן שהיו מיולאי מלרים לא בעינן

בני כ' בכניסתן לארץ וחזרה ליכא

למימר דהא רבי שמעון בן אלעזר

ד' חלקים שלהן ואשמועינן דדרשינן האי קרא דנתן תתן [במדבר כז] דמיניה

נפקא לן ד' חלקים על ידי שאנו דורשין והעברת [שם] זו חלק בכורה

אלמא אשמועינן דא"י מוחוקת היא להן מיניאת מלרים ואף על פי

לית ליה חזרה דמהיכא תיתי הא משמע ליה קראי תרוייהו לגופייהו ואפילו אם תמצי לומר דהא סיפא לאו ר׳ שמעון היא איכא לאוקומה דנטלו בזכות אבי אביהן ע"י חזרה כגון שהיו להם למתלוננים אחים שלא היו בני כ' בשעת הגזירה ולא מתו במדבר דהא לא נגזרה גזירה על פחות מבן כ' [קרא:] וכשנטלו חלקם בארץ החזירו אצל 0 (אבי) אביהן מה עשו האבות חזרו והורישו נכסיהן לכל יוצאי יריכן בין לאחי המתלוננים בין לבני בני המתלוננים דכולן יולאי חלליהן היו וחולקים אחי המתלוננים עם בני נכדיהן בשוה דאע"ג דטפלים לא שקלי באנפי נפשייהו ירושת אבות מיהא קשקלי כדאמר בבנות ללפחד דהוו להו כטפלים שאין להן חלק לעלמן וחלקו עם אחי אביהן בנכסי חפר. והבנים דקתני היינו בני הבנים דבן בנו של אדם קרוי בנו כדאמרינן לקמן במי שמת (דף קמג:) ואבי אבי אביהן קרי ליה אבי אביהן דבבני המתלוננים עלמן ליכא למימר דלא הוו בני עשרים דקייתא לן בשנה שניה שלח משה מרגלים ותניא בסדר עולם אחר ביאת מרגלים היתה בליעתו של קרח ובו ביום נשרפו המתלוננים נמנאו שבניהן כשבאו לארץ הוו בני ל"ח שנה שכן עמדו ישראל במדבר אחרי כן: (ח'. ולפי האי לישנא בתרא לית להאי תנא דברייתא דלעיל דיהושע וכלב נטלו כלל חלק בשביל מרגלים והאי קרא דחיו מן האנשים לא דריש ליה אלא כפשטיה. מ'): ראויה היה. לחפר ולנלפחד משמתו במדבר אבל לא הוחזקו בה מעולם שהרי לא באו לארץ: ואין הבכור נוטל בראוי. לקמן בפרקין (דף קכד:): ביתדות חהלים. כלומר במטלטלין שהיה להם

במדבר כגון ימדות שתוקעין בהן אהליהם ושאר מטלטלין שהן מוחזקין בהן ולהכי נקט יתדות אהלים דודאי לכולן היו אהלים ואין אדם במדבר בלא אהל אבל בנחלת ארץ ישראל לא נטל חלק בכורה וכל שלשה חלקים דמתניתין בין במקרקעי בין במטלטלי מיירי לבד מחלק בכורה דמיירי במטלטלי: **הבלי מנשה.** היינו קרקע שחולקין בחבל וחלק בכורה מאלו ארבע חבלים היה: **מוחוקת היא**. ליולאי מלרים כדכתיב נשמות ון ונתתי אותה לכם מורשה כלומר אני נתתיה לכם ירושה: יודע היה משה רבינו שבנות ללפחד יורשות הן. כמו בן שהרי דינין נלטוו במרה כדאמרינן בסנהדרין (דף נו.) וכדכתיב ושמות טון שם שם לו חק ומשפט ומעשה דבנות ללפחד בערבות מואב בסוף המ׳ שנה ועוד דאיכא למילף מפרשת יבמין שהבת כבן כדכתיב ודברים כהן ומת אחד מהם ובן אין לו עיין עליו ויבמות כב: ז דהא בנות ללפחד משם למדו כדלקמן (ש"ב) אם כבן אנו נירש ואם לאו תתיבם אמנו: וראויה היסה וכוי. ולא תאמר אם לא דברו בנות צלפחד ולא נתחייב מקושש היו שתי פרשיות הללו חסרין מן התורה והכי נמי איכא למימר שהרבה מלות חסרים מן התורה לפי שלא אירעו המעשים: שמקושש במיחה. ואף על גב דכתיב [במדבר טו] כי לא פורש מה יעשה לו היינו שלא היה יודע אם בסקילה חמורה אם בחנק הקל כדמפרש ואזיל: שמגלגלים

ל (לעיל נה. לקמן קכג: קכה: המה: יצמום כד: בכורום ה) [נעיינוס. נקומן קבנ. קבס:
קמה: יבמות כד: בכורות
נה'], ב) סנהד' ח., ג) שם עח:
[ע"ש], ד) שם ח.,
ה) [המתחוננים רש"ש], ו) ורש"למח"ון, ז) ול"לואסן,

תורה אור השלם

1 ויפלו חבלי מנשה ייניקלי (בְּדַ מֵאָרֶץ הְּנְּשְׁר עשְׂרָה לְבָּד מֵאָרֶץ הְּנְּעָר יהושע יז ה וּשְׁמַרְתָּם אָת הַשָּׁבְּת בִּי ב וּשְׁמַרְתָּם אָת הַשָּׁבְּת בִּי

קרש הוא לכם מחלליה מות יומת כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הַנֶּפֶשׁ

הגהות הב"ח

(A) תום' ד"ה הא דהוו וכו' הן גוענו אבדגו כולנו: (בא"ד הא והא ליולאי מצרים והא דהוו כצ"ל ומיבת והא נמחק:

מוסף רש"י

ואין הככור נוטל בראוי ראין הבכור נוטל ברארי כבמוחזק. ננססים שלא היה אביהן מוחזק בשעת מיתתו אבל ראויין היו ליפול לו נירושה ויפלו להן לאחר זמן, איו הבכור נוטל פי שנים בהו

מוסף תוספות

א. והלא המרגלים מתו בשנה השנית שב במדבר ובניהם נשתהו י אח״כ שלשים ותי שנים. ריטנ״א.